

บ

ชื่อ เรื่องวิทยานิพนธ์

พัฒนาการการจัดองค์การบริหารการศึกษาของไทย

ในบริบททางการเมืองช่วง พ.ศ. 2430-ปัจจุบัน

ชื่อผู้เขียน

นายสุพล แสงคำ

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ดร. อรรณพ พงษ์วาท	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	สมโชค อ่องสกุล	กรรมการ
อาจารย์ ดร.	อัมพร ศิวินุฒมา	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการก่อตัว และพัฒนาการขององค์การบริหารการศึกษาของประเทศไทย ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเน้นวิธีการศึกษาเชิงสถาบัน (Institutional approach) หรือวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical approach) หรือแม้กระทั่งวิธีการเชิงกฎหมาย (Legal approach) ซึ่งทำให้เห็นภาพพัฒนาการในการก่อตัวหรือการเปลี่ยนแปลงการจัดองค์การบริหารการศึกษาได้ในระดับหนึ่ง

อย่างไรก็ตามผลงานการศึกษา ในเรื่องราวเกี่ยวกับองค์การบริหารการศึกษาของไทย เท่าที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ก็จะเป็นไปในลักษณะการพรรณนาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลาเท่านั้น ไม่ได้ยึดอยู่บนพื้นฐานความคิด หรือทฤษฎีอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นตัวชี้นำ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นอย่างมีพลัง

ดังนั้นในการศึกษาคำนี้ผู้วิจัยจึงได้ใช้แนวคิดหรือข้อ เสนอเชิงทฤษฎีไตรลักษณ์รัฐ ของ ชัยอนันต์ สมุทวณิช เป็นกรอบหรือเครื่องชี้ในการศึกษาวิเคราะห์เพราะไตรลักษณ์รัฐ เป็นแนวคิด ที่ว่าด้วยเรื่องเหตุผลแห่งรัฐ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการก่อตัวหรือการเปลี่ยนแปลงกลไกของ รัฐด้านต่าง ๆ ทั้งกลไกด้านการใช้กำลัง และกลไกด้านอุดมการณ์ ซึ่งเหตุผลแห่งรัฐดังกล่าวนี้ ชัยอนันต์ เสนอไว้ว่ามีอยู่ 3 ประการคือ เหตุผลด้านความมั่นคง เหตุผลด้านประชาธิปไตย (การมีส่วนร่วม) และเหตุผลด้านการพัฒนา โดยเหตุผลทั้งสามด้านนี้ต่างก็จับ เกี่ยวกันขึ้นมาเป็น เหตุผลแห่งรัฐในด้านหลักตลอดเวลา ซึ่งข้อ เสนอเชิงทฤษฎีนี้เป็นแนวคิดที่พัฒนาขึ้นมาในบริบทของ สังคมไทย โดยเฉพาะอันถือได้ว่าเป็นความก้าวหน้าทางวิชาการที่สำคัญในความพยายามที่จะ เข้า ใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

จากการศึกษาพัฒนาการการจัดองค์การบริหารการศึกษาในบริบททางการเมืองช่วงต่าง ๆ ตั้งแต่ พ.ศ. 2430 เป็นต้นมา พบว่าเหตุผลแห่งรัฐแอบอิงอยู่กับมิติทั้ง 3 ด้านคือ มิติความ มั่นคง มิติการพัฒนา และมิติการมีส่วนร่วม แต่มิติด้านความมั่นคงเป็นเหตุผลด้านหลักของรัฐที่ส่ง ผลต่อการก่อตัว และการเปลี่ยนแปลงการจัดองค์การบริหารการศึกษาของไทยตลอดมาทั้งทางตรง และทางอ้อม

ส่วนเหตุผลด้านการพัฒนานั้น พบว่ามีส่วนสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นกับเหตุผลด้านความ มั่นคง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การปรับเปลี่ยนการจัดองค์การบริหารด้านต่าง ๆ ภายใต้อำนาจการ พัฒนานั้นได้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานด้านความมั่นคงของรัฐด้วย

สำหรับเหตุผลแห่งรัฐ ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษานั้น ศึกษาพบว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมามิติด้านนี้ก็เป็นเพียงข้ออ้างของรัฐ เพื่อเข้าไปควบคุมองค์การ ที่รัฐเห็นว่าจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงโดยตรงเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า กระแสความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารการ ศึกษาจากบุคคลทั้งในและนอวงการศึกษาก็ยังจะนับวันมีความเข้มข้นขึ้น ซึ่งอาจจะ เป็นปัจจัยที่ ทำให้รัฐต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารการศึกษานี้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

Thesis Title Thai Educational Administration
Organization Development within the
B.E.2430 - Present Political Context

Author Mr. Surapol Sangkum

M. Ed. Educational Administration

Examining Committee :

Assist. Prof. Dr. Annop Pongwat Chairman

Assist. Prof. Somchot Ongsakul Member

Lecturer Dr. Umporn Siriboonma Member

Abstract

Most available studies on formation and developments of Thailand's educational administration organizations employed as their means of study either institutional, historical or legal approach. Certainly, we have learned a great deal of factual events about educational administration organization development in the country.

However, those studies simply described in chronological sequence what had happened without being guided by explicit theoretical frames or propositions. Statements made about studied events were primarily based on investigators' knowledge and experience.

In this study, therefore, Chai-anan Samudavanija's theoretical propositions on Three - Dimensional Aspects of State were adopted as the study's theoretical frame since they primarily deal with reasons of state, the most important factor in determining formation and changes of state apparatus, repressive as well as ideological, including educational administration organizations. Three dimensional aspects comprised security, democracy (participation) and development.

Within the periods studied (from B.E. 2430 - Present) security had been found to be the most dominant reason of state, thus directing and determining changes and development in/of educational administration organizations.

Democracy, i.e., participation, was referred to occasionally during every period. Even during B.E. 2454 - 2475 and B.E. 2516 - 2519 periods, when democracy demands were most pronounced, this aspect still never became the primary reason of state. The state cited it rather as a pretext to camouflage the underlying security aspect. Educational administration organizations reflected this political reality as well.

Development was no exception. Development was only possible on the basis of security. This was true even during the B.E. 2500 - 2516 period when American - oriented development was strongly pushed by the State.

Nevertheless, the study showed that following the B.E. 2516 - 2519 period and as a reflection of the nation's political reality demands for participation in educational administration made by both educational personnel and general population have made themselves felt more and more. This in itself might play an increasingly important role in influencing the state in its educational administration organization reform efforts.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved